

Епидемиолошке карактеристике карцинома дојке

Свет

Карцином дојке представља најчешће дијагностиковано малигно обољење широм света. Свака осма особа у свету са постављеном дијагнозом малигне болести имала је дијагнозу карцинома дојке. То је најчешћи узрок смрти код жена широм света и пети најчешћи узрок смрти од малигну болести код оба пола заједно. Према последњим доступним подацима Светске здравствене организације и проценама Међународне агенције за истраживање рака, у свету је у 2020. години регистровано више од 2.260.000 новооболелих жена свих узраста од карцинома дојке (просечна стопа оболевања је износила 47,8 на 100.000), док је скоро 685.000 жена умрло од ове болести (просечна стопа умирања је износила 13,6 на 100.000). Процена је да у свету живи 7,8 милиона жена којима је дијагноза карцинома дојке постављена у последњих пет година. Очекује се да ће се број жена са карциномом дојке до 2040. године повећати и да ће се регистровати три милиона новооболелих и преко један милион смртних случајева од ове малигне локализације. Као најчешће дијагностикована малигна болест код жена у свету, карцином дојке и даље оптерећује здравствене системе, поготово у земљама у развоју где се региструју високе стопе морталитета, као и континуирани пораст стопа инциденције.

Европа

У Европи се региструје више од пола милиона новооболелих жена од карцинома дојке са знатно већом стопом оболевања (74,3 на 100.000) од оне регистроване глобално у свету и у Србији. Од карцинома дојке је у 2020. години у Европи умрло 142.000 жена и стопа умирања износила је 14,8 на 100.000. Главни циљ Глобалне иницијативе за карцином дојке Светске здравствене организације (*WHO Global Breast Cancer Initiative*) је смањење смртности од карцинома дојке за 2,5% годишње, чиме би се избегло 2,5 милиона смртних случајева узрокованих овом врстом рака на глобалном нивоу и у периоду од 2020. до 2040. године. Три кључне активности за постизање овог циља су: рано откривање, правовремена дијагноза и свеобухватан третман карцинома дојке. Уколико се открије на време, лечење карцинома дојке може бити веома успешно у преко 90% случајева.

Република Србија

Карцином дојке је најчешћи малигни тумор у оболевању и умирању код жена у Србији. У просеку сваке године се у Републици Србији (период 2016–2021) регистровало 4480 новооболелих жена од ове врсте малигног тумора. Просечна стандардизована стопа инциденције износила је 67,5 на 100.000 жена свих узраста. У истом периоду, у просеку су од ове врсте рака умрле 1722 жене и просечна стандардизована стопа морталитета износила је 20,1 на 100.000.

Према последњим подацима Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”, у Републици Србији 2021. године регистровано је 4447 новооболелих и 1765 умрлих жена од рака дојке. Стопа оболевања од рака дојке код жена у Републици Србији износила је 64,0 на 100.000, а стопа умирања 20,6 на 100.000 жена. У односу на просечну регистровану стопу оболевања од малигнух тумора дојке у Републици Србији, виша стопа оболевања је регистрована у Војводини (66,6/100.000). Више стопе оболевања од тумора дојке, у односу на просечну, регистроване су у тринаест округа у Републици Србији. Највише стопе су регистроване у Севернобачком (89,8/100.000) и у Расинском округу (84,8/100.000).

Као и у случају оболевања, нешто виша стопа умирања од тумора дојке је регистрована у Војводини (21,3/100.000) у односу на просечну регистровану стопу у Србији. Истовремено, када говоримо о стопама умирања, у десет округа су регистроване више стопе од просечне забележене у Републици Србији. Највише стопе су регистроване у Средњебанатском (30,8/100.000) и у Јабланичком округу (24,2/100.000).

Жене у Србији се према проценама Глобалне иницијативе за карцином дојке Светске здравствене организације (*WHO Global Breast Cancer Initiative*) налазе у средњем ризику оболевања и високом ризику од умирања од ове малигне локализације.

Рак дојке се чешће јавља у узрасту после 40. године, али највише узрасно-специфичне стопе оболевања су у просеку регистроване у узрасту од 65. до 74. године. У случају умирања регистроване стопе морталитета пропорционално расту почев од 45. године и највише су у узрасту 75 и више година. У последњих пет година упркос варијацијама у стопама инциденције и морталитета региструје се благо смањење стопа оболевања и

умирања од рака дојке код жена. Како би се смањио морталитет од карцинома дојке и оптерећење друштва овом болешћу потребни су свеобухватни напори и јавноздравствене мере за контролу рака, почевши од примарне превенције, преко раног откривања болести и скрининга, па до правовременог лечења жена оболелих од ове болести.